

Een Mens voor de Lens

Hendrik Harm Smit

Westerwijtwerd

Hendrik Harm (Henk) Smit is de oudste zoon van Harm Smit en Henderika Smit, geboren op 17-04-1926 aan de Halteweg te Westerwijtwerd (*Wietwerd*). Het wierdedorp Westerwijtwerd was een onderhorige plaats van Middelstum evenals Huizinge en Fraamklap. De wierde is ooit afgegraven en als vruchtbare grond afgevoerd naar Drenthe.

Henk Smit woonde eerst aan de Halteweg tegenover de Dorpsstraat met zicht op 13^e eeuwse Mariakerk en de mooie pelmolen 'Zeldenrust'. Later woonde hij met zijn ouders in de familieboerderij op Engeweer. Dit is een streekje een eindje verderop maar nog wel aan dezelfde Halteweg. Deze weg loopt rechtstreeks naar het prachtige Middelstum, het schitterende cultuur historische wierdedorp met haar monumentale panden en beschermde dorpsgezichten en waar al in 2006 de eerste zware aardbeving plaatsvond met een kracht van 3,5 op de schaal van Richter.

Westerwijrtwerd met links de 13^e eeuwse Mariakerk en rechts de mooie pelmolen 'Zeldenrust'

Henk zijn ouders exploiteerde de familieboerderij op Engeweer in de Kleine Breeksterpolder van Westerwijrtwerd. Onder hem kwam zijn zus Henderika en een broertje, Bene Luit. Bene Luit overleed op 14 jarige leeftijd aan een hartstilstand.

Henk ging in Middelstum naar de Christelijke Lagere School en was erg gesteld op meester Fieth. Meester Fieth ging altijd tussen de middag thuis eten. Als leerling van ver bleef Henk over op school, maar zodra hij zijn brood op had haalde hij meester Fieth op.

"Van andere leraren waren we een beetje bang, maar hij was erg aardig."

ULO

Na de 6^e klas lagere school is hij al naar de ULO gegaan. " *En daar begon de ramp*", zoals hij het zelf zegt. Op de lagere school was wel een 7^e klas, maar die zat bij de 6^e klas in. Als die te vol was werden kinderen uitgeselecteerd. Ook Henk Smit werd beoordeeld om, al op amper 12 jarige leeftijd, naar de ULO te gaan. Daar bleek dat hij geen enkel gevoel had voor talen. En als leeropdrachten niet zo goed meer lukken neemt de motivatie behoorlijk af. Zijn vader werd in die tijd, op 19 december 1939, ook nog ongeneeslijk ziek. Zijn levenskansen waren nihil en daarmee was er een groot probleem op de boerderij. Hoe nou verder?

Hendrik wat wil jij? Wil je boer worden?

Henk had er helemaal geen belang bij, maar wilde ook wel van school af.

"We hadden geen vlag anders had ik die uitgedaan, zo blij was ik dat ik van school was".

Het hoofd der school was het er lang niet mee eens, temeer ook omdat er een leerling minder was.

"Hoe gaan we nou verder?"

Het bedrijf bestond uit 40 ha en meest melkveehouderij. Ze molken 20 koeien en alles met de hand. Een boerenzoon, Arend Winter uit Roodeschool, is toen bedrijfsleider geworden om te overbruggen en ook om de 13 jarige Henk Smit geschikt te maken voor boer. Die bedrijfsleider heeft slechts enkele jaren kunnen blijven. Toen zijn moeder plotseling overleed ontstonden verplichtingen thuis.

"De vraag was, kan een jongen van 15 jaar een bedrijf besturen. We hadden toen 6 man personeel. Vader zei: Je bent 15 en je moet je maar redden. Vader was lopend patiënt en had een nierziekte, was meer in het ziekenhuis als thuis. Na de oorlog kwam de peniciline en werd het met hem iets beter."

Oorlog

“Toen brak ook de oorlog uit en..... We waren aan het melken en ineens hoorden we knallen en werden de bruggen opgeblazen. Ik wilde meteen niet langer werken, maar mijn vader zei: Je gaat aan het werk.”

De eerste 2 jaar was er van de oorlog weinig hinder in Westerwijtwerd en omgeving. Alleen de tijd veranderde; in plaats van de Greenwichtijd werd de Midden-Europesche tijd ingevoerd. Dat was 40 minuten vroeger en bovendien werd de klok een uur verzet naar zomertijd. Dan moest de klok een uur en veertig minuten worden teruggezet. Dat was voor een boer erg lastig. Als werknemers naar huis gingen stond de zon nog hoog aan de hemel. *“We vergeten wel eens dat we voor de oorlog Duits gezind waren. De ellende begon voor ons pas toen in de stad een hooggeplaatste werd doodgeschoten en als represaille werden alle jonge mensen weggevoerd. Ik zat in de trein naar de landbouwschool en zag dat de jongens werden opgepakt. Vooral in Middelstum Bedum en Winsum waren razzia's en werden alle jonge jongens opgepakt. Alleen al zo'n 35 stuks in Middelstum.*

Onderduiken

Henk dook onder. Eerst een tijd thuis op de paardenstalzolder. Ze hadden ook onderduikers en sliepen dan is hier en dan eens daar, meestal tussen de stropakken in een hol onder het opgestapelde graan. Maar dat werd te gevaarlijk. Als de Duitsers niks konden vinden schoten ze dwars door de zolder of staken de boel in de brand. In 1944 kregen ze ook inkwartiering van Duitsers. Eerst werden alle zoden van de weilanden gestoken en opgestapeld tot een twee meter hoge wal. Je kon tussen de gangen doorlopen en de boerderij werd een vesting. Het ouderlijk huis lag voor hun strategisch, langs de doorgaande weg Westerwijtwerd en de halte vanaf het spoor naar het dorp Middelstum. *“Er zijn meerdere keren Duitse soldaten bij ons binnen geweest, het was een inbreuk op het huiselijk leven, je voelde je machteloos.”* Daarna is hij ondergedoken bij de buurman. Die had een schuilkelder gemaakt van 1 meter hoog, 2,5 meter lang en 2,5 meter breed. Via de emmer van de plee werden ze door het emmergat geloosd in het onderduikershol en konden ze er daarna ook niet uit. *“En daar lag je dan van 10 uur 's avonds tot 's morgens 5 uur met twee zoons van de buurman. Er was een buis gecreëerd om daar lucht in te krijgen (zuurstof) Als de boerderij in brand werd gestoken konden we geen kant op. Zo hebben we dat ongeveer 9 maanden gedaan. De bevrijding vergeet ik nooit meer, maar in het dorp zijn minstens 30 mensen in de oorlog gebleven.”*

Studeren

De landerijen rondom Westerwijtwerd liggen erg laag. De waterbeheersing door polderbesturen en van waterschap Hunsinga was van groot belang. Er waren vroeger vele poldermolens voor de waterbeheersing richting het Kardingermaar. Een kilometer vanaf de boerderij stond ook een wind/watermolen om de polder van 100 ha droog te houden. Er lag geen weg naar toe en je moest over het baggerland van de buurman om bij de molen te komen. Henk zat er vanaf 6 uur 's avonds tot 8 uur 's morgens om de molen onder controle te houden. Hij nam boeken mee en deed een studie Praktijkdiploma Boekhouden in de molen. Met kaarslicht of een petroleumlamp, een klein potkacheltje in een kleine redelijk aangename afwerking. *“Maar wel eenzaam. Je mocht niet slapen maar op de molen passen zodat hij niet op de kladder ging.”* Dat was het eerste serieuze begin van een leven van studeren kennis vergaren en vaardigheden ontwikkelen.

Ina

In 1951 leerde hij Geessiena (Ina) te Velde kennen. *“Zij had een vriendin Wobbie en die had een vriend en via via, je weet hoe dat gaat.”*

“Wat mij in Ina bekoorde? Ina was mooi, werkte als verpleegster en zij straalde een grote mate van zelfvertrouwen uit. We zijn in 1952 getrouwd.”

Henk en Ina gingen wonen op een kamertje in de Stad. De woningnood was na de oorlog erg groot. Door het nijpend woningtekort moesten jonge stellen soms jaren bij hun ouders blijven inwonen. Je nam toen al snel genoegen met een sober bewoonbaar bovengedeelte. Het was in die tijd de normaalste zaak om bij iemand *‘in te wonen’* waarbij meerdere gezinnen één huis deelden, het werd zelfs door de overheid opgelegd.

Al snel daarna konden Henk en Ina een woning huren aan de Panhuijsstraat in Helpman, mits ze aan onderverhuur deden. Dat kwam financieel ook goed uit.

Ina zei; ga toch ook studeren, je kan altijd nog boer worden. Ze stimuleerde Henk in alles wat hij ondernam dus ging hij Economie studeren. Op zaterdagen naar school in de Faun aan de Herestraat te Groningen. Hij solliciteerde bij een keuringsdienst voor beheersing van aardappelmoeheid en werd aangenomen als assistent secretaris. Nadat hij was geslaagd voor de studie economie wilde hij naar de Universiteit, maar had geen HBS. Henk nam privéles Frans, Duits en Engels en werd daarna toch toegelaten tot de Universiteit.

Ina stimuleerde hem in alles. *“Ze wakkerde mij aan, ja, ze gaf mij vleugels....., ik kreeg meer gevoel van eigenwaarde en rook de mogelijkheden die ervoor mij waren om te studeren.”*

Daarna ging hij fiscaal recht studeren en vervolgens de universitaire studie van registeraccountant. Ondertussen was hun gezin ook gegroeid naar 3 kinderen, met zoon Harm als oudste, Ties de tweede zoon en hun dochter Andrea. Henk volgde de pittige colleges en met het schrijven van zijn scripties draaide hij nachtelijke overuren. Dan komt het er op neer hoe graag je wilt afstuderen.

Ondertussen was hun gezin ook gegroeid met zoon Harm als oudste, Ties de tweede zoon en hun dochter Andrea. Kan je dan nog wel studeren?

Ina gaf mij vleugels.

Leeuwarden

In 1970 verhuisde Henk en Ina met hun gezin naar Leeuwarden vanwege een nieuwe werkring. Ze lieten een woning bouwen in de wijk Rapenburg.

Als register accountant werd hij benoemd tot hoofd van de accountantsdienst bij de zuivelunie met afzonderlijke verenigingen en afzonderlijke fabrieken van de Friesche zuivelindustrie. In die tijd werkten er in de zuivelindustrie al veel mensen maar door de fusies werd het erg groot. Daarna werd hij hoofd van het ingenieursbureau met zo'n 300 medewerkers met als taak alles wat nodig is om een zuivelfabriek te stichten in techniek en controle.

In Nederland steeg de melkproductie elk jaar. Niet alleen Friesche Vlag zou een begrip worden als leverancier in koffiemelk maar ook Frico met 'de vers van het mes' kaas en ook Campina voorziet miljoenen mensen in meer dan 100 landen van kaas, boter en alles wat met het product melk te maken heeft.

Ook al gaf hij weinig om koeien, als boerenzoon blijf je dan wel gefascineerd door de kracht en mogelijkheden van melk.

Uiterburen

Henk en Ina hadden besloten om naar Uiterburen in Zuidbroek te verhuizen zodra hij op pensioen ging. Na een grondige verbouwing en restauratie betrokken ze in 1986 de prachtige monumentale familieboerderij op Uiterburen 45 in Zuidbroek. Een Rijksmonument dat in 2010 van de boerderijenstichting de Teenstraprijs kreeg; *'als mooiste Oldambster boerderij met hergebruik door middel van meervoudige bewoning waaraan geen afbreuk is gedaan aan het historisch karakter.'*

De familieboerderij wordt voor het eerst genoemd volgens het boerderijenboek in 1729. Tot voor kort deed Henk alle onderhoud; grasmaaien, snoeien, schoonhouden, schoffelen. Nu kan hij niet meer zonder de hulp van Bé Zuidema en zoon Harm.

Uiterburen 45 Zuidbroek kreeg van de boerderijenstichting de Teenstraprijs.

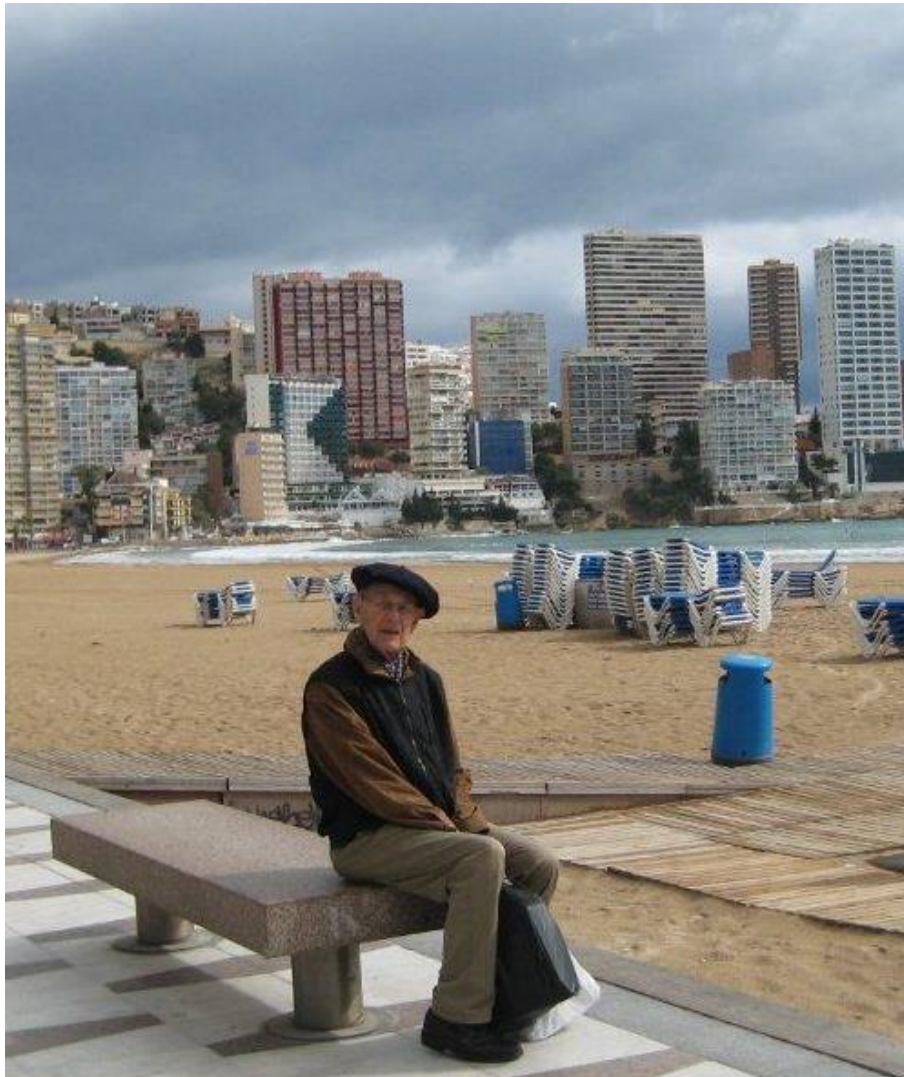
Rechter.

Op zijn 63 jarige leeftijd werd Henk Smit benoemd tot Raadsheer plaatsvervangend bij het Gerechtshof . Als zittende magistraat werd hij rechter in Hoger Beroepszaken. In Hoger Beroep behandelt het gerechtshof een zaak helemaal opnieuw en zijn de rechters bij voorkeur mensen met levenservaring. De gemiddelde rechter heeft geen verstand van cijfers en financiën en een registeraccountant heeft dat wel. De studie combinatie Mr. , Meester in de Rechten, en R.A. Registeraccountant komt niet of nauwelijks voor. Henk Smit is registeraccountant en jurist, dat is dan een zeldzame combinatie.

Spanje

Ina werd zwaar reumatisch en begon te lijden aan chronische aandoeningen in haar bewegingsstelsel en op den duur rolstoel gebonden. Vaak wordt dat versterkt door atmosferische invloeden. Het klimaat in Spanje is ideaal voor mensen met problemen van spieren, pezen en gewrichten. Mede daarom kochten ze een appartement in Spanje waar ze overwinterden.

Opgevoed met Christelijke plicht en van twee keer per zondag naar de kerk ga je op de vakantiebestemming ook naar een gebedshuis . Henk werd daar meteen actief in de kerk en was daar al gauw ouderling. Naast de kerkelijke werkzaamheden heeft hij daar juridisch de reglementen opgesteld. *“Het is een protestantse kerk, alles komt daar, zowel vrijgemaakt, gereformeerd, hervormd en het functioneert net zo als hier een kerk.”*

Ze kochten een appartement in Spanje waar ze overwinterden.

Hobby's

Wat zijn je hobby's Henk?

Hobby's? Ja.....? Studeren, mijn hele leven is permanente educatie geweest. En nog steeds probeer ik mijn vakliteratuur bij te houden.

*Dansen heb ik nooit geleerd,
maar ik had het graag willen leren*

Epiloog

Henk Smit ging korte periode naar de ULO. Maar je ziet het vaak dat in die beklemmende tweede wereldoorlog kinderen opgroeiden naar puber, ze verleggen dan op de een of andere manier hun geestelijke ontplooiingsdrang naar een andere oerdrift en dat is op jonge leeftijd al gaan werken. Bij Henk Smit werd dat nog eens extra versterkt doordat zijn vader ernstig ziek werd en zijn broertje op amper 14 jarige leeftijd, in 1945, overleed. Het boerenbedrijf in Westerwijtwerd moest door, daarnaast de absolute waanzin van een oorlog die ook op dat niveau zijn sporen nalaat. Henk Smit had een goed stel hersens en gestimuleerd door zijn grote liefde Ina te Velde ging hij aan de studie, tot op hoge leeftijd. Hij gaf leiding aan een enorm concern, beklede vele bestuursfuncties en als rechter in hogere beroepszaken kan/mag je niet vonnissen alleen op basis van levenservaring. Iemand zei mij ooit dat hij een hard karakter zou hebben. Hij heeft altijd gezag gehad, dat is waar. Zijn wil was wet. Hij heeft een eigen ontwikkelde zekerheid en wat hij wilde maakte hij zelf bespreekbaar. Maar hij is niet anders als een ander met dezelfde scala emoties en gevoelens aan boord als elk ander mens. Volgens mij malen zijn hersens dag en nacht. Daardoor heeft hij een grote mate van hyperbewustzijn. Het is vast vermoeiend, maar werd het ook de motor in zijn leven. Alhoewel? Wie iets wil bereiken moet zich voegen in deze onwrikbare structuren. Hij zegt nu: *“Ik heb altijd onder druk geleefd, ik zocht een uitdaging en kreeg daardoor een opeenstapeling van door mijzelf opgelegde verplichtingen. Als de ene klus klaar was bedacht ik een volgende. Ik heb feitelijk geen jeugd gehad, daarnaast had ik een matig gevoel van eigenwaarde en door mijn opvoeding een versterkt plichtsgevoel.”*

Met veel respect; Mr. Drs. Ing. Hendrik Harm Smit R.A.

Hij is op 70 jarige leeftijd geridderd met een Koninklijke onderscheiding.

Het allerhoogste goed wat een mens kan bereiken is respect.

Rienus Huis
06-25043902

rienus@makelaarhus.nl